ΕΠΙΣΗΜΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ TRADUCTION OFFICIELLE OFFICIAL TRANSLATION No. Φ.092.22/625

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 25145/05)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

17 Ιανουαρίου 2008

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Βασιλάκης κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, η σύνθεση του οποίου έχει ως εξής:
Λουκής Λουκαΐδης, *πρόεδρος*,
Χρήστος Ροζάκης,
Nina Vajic,
Anatoli Kovler,
Elisabeth Steiner,
Khanlar Hajiyev,
Dean Spielmann, *δικαστές*,
και Soren Nielsen, *γραμματέας τμήματος*.
Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 11 Δεκεμβρίου 2007,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 25145/05) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, από έναν υπήκοο του Κράτους αυτού, τον κύριο Εμμανουήλ Βασιλάκη («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Ιουνίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τον κ. Σ. Τσακυράκη, δικηγόρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Σ. Σπυρόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον κύριο Ι. Μπακόπουλο, δικαστικό αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων επικαλέστηκε ειδικότερα την προσβολή του δικαιώματός του για πρόσβαση σε δικαστήριο και εκείνου για προστασία της ελευθερίας έκφρασής του.

4. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2006, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει την προσφυγή στην Κυβέρνηση. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ι. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Α. Η γένεση της υπόθεσης

5. Δημοσιογράφος το επάγγελμα, ο προσφεύγων δημοσίευσε το 1999 μία σειρά από άρθρα πολιτικού περιεχομένου που επέκριναν τα μέλη του «Δικτύου 21», ενός σωματείου πολιτικού χαρακτήρα, ορισμένα μέλη του οποίου είχαν συνδράμει, τον Φεβρουάριο του 1999, τον κ. Αμπντουλάχ Οτσαλάν, τούρκο υπήκοο και πρώην ηγέτη του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν («PKK»). Ενώ οι τουρκικές αρχές τον καταζητούσαν για τρομοκρατικές πράξεις, ο κ. Οτσαλάν μετέβη στην Ελλάδα, τον Φεβρουάριο 1999, με την συνδρομή ελλήνων υπηκόων. Προηγουμένως, η Ελληνική Κυβέρνηση είχε δηλώσει ότι η είσοδος του κ. Οτσαλάν στο ελληνικό έδαφος θα ήταν ιδιαίτερα ανεπιθύμητη για τον λόγο ότι θα προκαλούσε επιδείνωση των σχέσεων μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας. Οι συνθήκες υπό τις οποίες ο κ. Οτσαλάν εισήλθε και διέμεινε στην Ελλάδα, η μεταγενέστερη σύλληψή του στην Κένυα και η μεταφορά του στην Τουρκία προκάλεσαν το ενδιαφέρον των ελληνικών μέσων ενημέρωσης.

6. Μετά την δημοσίευση των άρθρων αυτών, πολλά μέλη του «Δικτύου 21», ενεργούντα ατομικώς, κατέθεσαν ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων αγωγές αποζημίωσης για δυσφήμηση και εξύβριση στρεφόμενες κατά του προσφεύγοντος. Το οικονομικό αντικείμενο των αγωγών αυτών υπερέβαινε τα δύο δισεκατομμύρια δραχμές (έξι εκατομμύρια ευρώ περίπου). Ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] και ο Φ.Κ. [Φαήλος Κρανιδιώτης], δικηγόροι και μέλη του «Δικτύου 21», κατέθεσαν πολλές αγωγές κατά του προσφεύγοντος, είτε ατομικά είτε ως εκπρόσωποι άλλων μελών του σωματείου αυτού.

7. Στις 12 Ιουλίου 1999, στην διάρκεια μιας συνέντευξης τύπου, ο δημοσιογράφος Ρ.Σ. [Ριχάρδος Σωμερίτης] ανακοίνωσε μία δήλωση υπογεγραμμένη από «εκατόν είκοσι προσωπικότητες του δημοσίου βίου, από τον ακαδημαϊκό, τον πνευματικό και τον δημοσιογραφικό χώρο», με την οποία εκδηλωνόταν η υποστήριξή τους προς τον προσφεύγοντα. Η δήλωση αυτή βεβαίωνε ότι η κλιμάκωση των αγωγών κατά του προσφεύγοντος στόχευε στην πραγματικότητα να εξασθενίσει την ελευθερία του Τύπου και να τρομοκρατήσει τους δημοσιογράφους. Τον Σεπτέμβριο 1999, ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος]

κοινοποίησε εξώδικες διαμαρτυρίες σε ορισμένα από τα εκατόν είκοσι άτομα που είχαν προσφέρει την υποστήριξή τους στον προσφεύγοντα, καλώντας τους να δηλώσουν δημοσίως αν συντάσσονταν με τις απόψεις που εκφράστηκαν από τον δημοσιογράφο Ρ.Σ. [Ριχάρδο Σωμερίτη] στην συνέντευξη τύπου και να δημοσιεύσουν μία ανακοίνωση στον τύπο για να επανορθώσουν την προσβολή της προσωπικότητάς τους.
8. Τον Νοέμβριο 1999, ο προσφεύγων απηύθυνε μία επιστολή στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Με αυτήν, παραπονέθηκε για την συμπεριφορά του Δ.Κ. [Διονύσιου Καραχάλιου] και του Φ.Κ. [Φαήλου Κρανιδιώτη], την οποία χαρακτήρισε «αντίθετη προς τον κώδικα δεοντολογίας των δικηγόρων». Ισχυρίστηκε ειδικότερα ότι η σώρευση αγωγών σε βάρος του από τα μέλη του «Δικτύου 21» στόχευε, στην ουσία, στην οικονομική και επαγγελματική εξόντωσή του. Επίσης, βεβαίωνε ότι ο Δ.Κ. και ο Φ.Κ. είχαν κοινοποιήσει πολλές εξώδικες διαμαρτυρίες σε προσωπικότητες της πολιτικής ή του πνεύματος που είχαν εκφράσει εν τω μεταξύ την υποστήριξή τους στο πρόσωπό του. Τέλος, ο προσφεύγων ισχυρίστηκε ότι η συμπεριφορά του Δ.Κ. [Διονύσιου Καραχάλιου] και του Φ.Κ. [Φαήλου Κρανιδιώτη] συνιστούσε κατάχρηση δικαιώματος που είχε συνέπειες στην ελευθερία του τύπου και της δικαιοσύνης. Ο προσφεύγων ζητούσε από τον πρόεδρο των δικηγόρων της Αθήνας να παρέμβει και να ενεργήσει τα νόμιμα μέσα στα πλαίσια της δεοντολογίας του Δικηγορικού Συλλόγου.

Β. Η επίδικη δικαστική διαδικασία

9. Στις 8 Μαΐου 2000, ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] προσέφυγε εκ νέου στα πολιτικά δικαστήρια με μία αγωγή αποζημίωσης για δυσφήμηση στρεφόμενη κατά του προσφεύγοντος. Ζητούσε ένα ποσό 8 εκατομμυρίων δραχμών (23.500 ευρώ περίπου) για ηθική βλάβη. Υποστήριζε ότι «οι επίδικες εκφράσεις τον μείωναν και προσέβαλαν, με πρωτοφανή βιαιότητα, την επαγγελματική και πολιτική υπόστασή του».
10. Στις 29 Οκτωβρίου 2001, το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών έκανε εν μέρει δεκτή την αγωγή του Δ.Κ. (απόφαση αριθ. 5074/2001).
11. Στις 4 Φεβρουαρίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε έφεση. Στις 5 Δεκεμβρίου 2002, το Εφετείο Αθηνών επικύρωσε την προσβληθείσα απόφαση. Το σκεπτικό του είχε ως εξής:

> «Ο εναγόμενος χρησιμοποιεί στην επιστολή [που απηύθυνε στον Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας] εκφράσεις όπως “ζητώ την παρέμβασή σας για να υπομνησθεί [στον Διονύσιο Καραχάλιο και τον Φαήλο Κρανιδιώτη] ο ρόλος τους ως δικηγόρων (...), για να τεθεί ένα τέλος στην τρομοκρατία που ασκούν στους δημοσιογράφους και τα μέσα ενημέρωσης καταχρώμενοι της εξουσίας τους (...), οι κύριοι αυτοί απάντησαν καταθέτοντας δεκάδες καταχρηστικές, αβάσιμες και περιέχουσες παράλογα επιχειρήματα αγωγές (...). [Ο Δ.Κ, και ο Φ.Κ.] διαστρεβλώνουν τα κείμενα των δημοσιογράφων (...) διότι εγκαινιάζουν μία νέα πρακτική φίμωσης και κατάργησης της ελευθερίας της έκφρασης (...) που στοχεύει να τρομοκρατήσει και να εκμηδενίσει τα άτομα που αντιτίθενται στις ιδέες τους (...), θεωρούν ότι όλοι εκείνοι που επικρίνουν

τις πολιτικές πράξεις και τους στόχους τους είναι εχθροί της πατρίδας και του έθνους και ότι πρέπει να φιμωθούν και να εξουδετερωθούν (...), κάνουν κατάχρηση της ιδιότητάς τους [του δικηγόρου] με απίστευτο φανατισμό, ο οποίος καταντά ιδεοληψία (...), κοινοποίησαν εξωφρενικές εξώδικες διαμαρτυρίες σε 120 προσωπικότητες αξιώνοντας από αυτές "δηλώσεις μετανοίας" σε ό,τι αφορά την υποστήριξή τους στον Μ. Βασιλάκη (...), όλα αυτά είναι εξωφρενικά, όπως και η θέλησή τους να εξοντώσουν μέσω αυτής της πρωτότυπης μεθόδευσης (...), [ο Δ.Κ. και ο Φ.Κ.] οργάνωσαν την εξόντωση προς παραδειγματισμό δημοσιογράφων-θυμάτων μέσω αυτής της καταχρηστικής διαδικασίας (...), κάνοντας κατάχρηση της ιδιότητάς τους ως δικηγόροι και της δυνατότητας να προσφύγουν στα δικαστήρια χωρίς έξοδα, εξαπολύουν αυτό το ανθρωποκυνηγητό (...)».
[Όλες οι εκφράσεις αυτές] συνιστούν σαρκασμούς και, σε κάθε περίπτωση, αμφισβητούν την επαγγελματική δραστηριότητα και την εντιμότητα του ενάγοντος, είναι υβριστικές και δυσφημιστικές και προσβάλλουν παρανόμως την τιμή και την υπόληψη του ενδιαφερομένου (...).·Ο εναγόμενος είχε σκοπό να ενεργοποιήσει την άσκηση πειθαρχικής δίωξης κατά του προσφεύγοντος ενώπιον του αρμοδίου συμβουλίου του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και στόχευε, μέσω των πιο πάνω εκφράσεων, να τον καταστήσει ύποπτο παράβασης των καθηκόντων του κατά την άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του. (...) Αν ο εναγόμενος πίστευε ότι ο ενάγων ασκούσε το επάγγελμά του κατά τρόπο αξιόμεμπτο, του αρκούσε, προκειμένου να εκπληρώσει τον σκοπό του, να συντάξει την διαμαρτυρία του εκμεταλλευόμενος διαφορετικά τον πλούτο της ελληνικής γλώσσας.»

12. Δυνάμει των άρθρων 57 και 914 του Αστικού Κώδικα σε συνδυασμό με τα άρθρα 361 και 362 του Ποινικού Κώδικα, το Εφετείο Αθηνών καταδίκασε τον προσφεύγοντα να καταβάλει στον Δ.Κ. το ποσό των 3.000 ευρώ για ηθική βλάβη (απόφαση αριθμός 9537/2002).

13. Στις 19 Ιουλίου 2002, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση αναιρέσεως, προβάλλοντας δύο λόγους. Αφενός, ισχυρίστηκε ότι το Εφετείο δεν είχε ερμηνεύσει ορθά το άρθρο 14 του Συντάγματος, το άρθρο 10 της Σύμβασης και τα άρθρα 361 και 362 του Ποινικού Κώδικα. Αφετέρου, ισχυρίστηκε ότι η απόφαση του Εφετείου δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Ανέφερε τις εκφράσεις που είχαν κριθεί δυσφημιστικές από το Εφετείο και τους λόγους στην βάση των οποίων αυτό είχε απορρίψει την προσφυγή του.

14. Στις 7 Φεβρουαρίου 2005, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως, κρίνοντας απαράδεκτους τους δύο λόγους που προέβαλε ο προσφεύγων, για τον λόγο ότι αυτός δεν είχε διευκρινίσει τα πραγματικά περιστατικά πάνω στα οποία είχε στηριχθεί το Εφετείο για να απορρίψει την έφεσή του. Το σκεπτικό του είχε ειδικότερα ως εξής:

«Δυνάμει των άρθρων 118 § 4, 566 § 1, 577 § 3 και 578 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, όταν η αγωγή κρίθηκε βάσιμη ή αβάσιμη, δεν αρκεί να εκθέσει ο αναιρεσείων μέσα στην αίτηση αναιρέσεώς του την δική του εκδοχή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, τις διατάξεις των

οποίων επικαλείται την παραβίαση, την ερμηνεία που τους δίνει αυτός και το αμφισβητούμενο από τον ίδιο συμπέρασμα του κατωτέρου δικαστηρίου. Αυτός πρέπει κυρίως να εκθέσει, κατά τρόπο πλήρη και σαφή, αυτό που το τελευταίο δέχθηκε στην ουσία, δηλαδή τα πραγματικά περιστατικά πάνω στα οποία αυτό στήριξε το συμπέρασμά του ως προς την ουσία της υπόθεσης. Σε αντίθετη περίπτωση, το βάσιμο των λόγων αναιρέσεως δεν μπορεί να θεμελιωθεί, στο μέτρο που αυτά δεν προκύπτουν από το περιεχόμενο της αιτήσεως αναιρέσεως (...). [Εν προκειμένω] ο αναιρεσείων εκθέτει (...) κατά τρόπο αποσπασματικό την εκτίμηση του Εφετείου σε ό,τι αφορά την επιστολή [την απευθυνθείσα στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας] [και] τα τελικά συμπεράσματα του δικαστηρίου αυτού. Αντιθέτως, δεν εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά που δέχθηκε επί της ουσίας το Εφετείο προκειμένου να θεμελιώσει την απόφασή του» (απόφαση αριθμός 225/2005).

Π. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

15. Το άρθρο 14 του Συντάγματος ορίζει:

«1. Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους. (…)»

16. Τα εφαρμοστέα άρθρα του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζουν:

Άρθρο 118

«Τα δικόγραφα που επιδίδονται από ένα διάδικο σε άλλον ή υποβάλλονται στο δικαστήριο πρέπει να αναφέρουν: (...) 4) το αντικείμενο του δικογράφου, κατά τρόπο σαφή, ορισμένο και ευσύνοπτο (...)»

Άρθρο 566 § l

«Το έγγραφο της αναίρεσης πρέπει να περιέχει τα στοιχεία που απαιτούνται κατά τα άρθρα 118 έως 120, να αναφέρει την προσβαλλόμενη απόφαση, τους λόγους της αναίρεσης, αίτηση για την αναίρεση, ολική ή εν μέρει της προσβαλλόμενης απόφασης και αίτηση για την ουσία της υπόθεσης.»

Άρθρο 577 § 3

«Αν ο Άρειος Πάγος κρίνει νόμιμη και παραδεκτή την αναίρεση, εξετάζει το παραδεκτό και το βάσιμο των λόγων της.»

Άρθρο 578

«Αν το αιτιολογικό της προσβαλλόμενης απόφασης κρίνεται εσφαλμένο αλλά το διατακτικό της ορθό, ο Άρειος Πάγος απορρίπτει την αναίρεση (...)»

17. Σύμφωνα με την νομολογία του Αρείου Πάγου, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να αναφέρει τον κανόνα δικαίου που φέρεται να έχει παραβιαστεί, να διευκρινίζει σε τι συνίσταται η επικαλούμενη νομική πλημμέλεια, δηλαδή πού βρίσκεται η παραβίαση που φέρεται να έχει

διαπραχθεί κατά την ερμηνεία ή την εφαρμογή τού εν λόγω κανόνα, καθώς επίσης και να περιλαμβάνει την έκθεση των πραγματικών περιστατικών πάνω στα οποία στηρίχθηκε το Εφετείο για να απορρίψει την έφεση (Άρειος Πάγος αριθ. 372/2002 και 388/2002).

18. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Αστικού Κώδικα ορίζουν:

Άρθρο 57

«Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή κα να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»

Άρθρο 914

«Όποιος ζημιώσει άλλον παράνομα και υπαίτια έχει υποχρέωση να τον αποζημιώσει.»

19. Τα εφαρμοστέα άρθρα του Ποινικού Κώδικα ορίζουν:

Άρθρο 361
Εξύβριση

«1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της δυσφήμησης (άρθρα 362 και 363), προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους ή με χρηματική ποινή. Η χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί και μαζί με την ποινή της φυλάκισης

(…)»

Άρθρο 362
Δυσφήμηση

«Όποιος με οποιονδήποτε τρόπο ενώπιον τρίτου ισχυρίζεται ή διαδίδει για κάποιον άλλον γεγονός που μπορεί να βλάψει την τιμή ή την υπόληψη του τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών ή με χρηματική ποινή. Η χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί και μαζί με την ποινή της φυλάκισης.»

Άρθρο 367

«1. Δεν αποτελούν άδικη πράξη: α) οι δυσμενείς κρίσεις για επιστημονικές, καλλιτεχνικές ή επαγγελματικές εργασίες (...) γ) οι εκδηλώσεις που γίνονται για την εκτέλεση νόμιμων καθηκόντων, την άσκηση νόμιμης εξουσίας ή για την διαφύλαξη (προστασία) δικαιώματος ή από άλλο δικαιολογημένο ενδιαφέρον (...)».

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

20. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι η απόρριψη της αίτησης αναιρέσεώς του παραβίασε το δικαίωμα πρόσβασής του σε δικαστήριο, όπως αυτό προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης. Τα εφαρμοστέα αποσπάσματα της διάταξης αυτής έχουν ως εξής:

> «Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό (...) δικαστηρίου (...), το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...)»

Α. Επί του παραδεκτού

21. Κρίνοντας ότι η αιτίαση του προσφεύγοντος δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαράδεκτο, το Δικαστήριο την κρίνει παραδεκτή.

Β. Επί της ουσίας

Ι. Επιχειρηματολογία των διαδίκων

22. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι ο Άρειος Πάγος δεν λειτουργεί ως τρίτος βαθμός δικαιοδοσίας. Η αποστολή του δεν συνίσταται στην επανεξέταση των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης, αλλά να κρίνει την νομιμότητα της προσβληθείσας απόφασης. Η Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, στην παρούσα υπόθεση, ο Άρειος Πάγος απλώς εφάρμοσε την πάγια νομολογία του σε ό,τι αφορά τις προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας αίτησης αναίρεσης. Ειδικότερα, σύμφωνα με την νομολογία αυτή, όταν η έφεση απορρίπτεται ως αβάσιμη από το κατώτερο δικαστήριο μετά την διεξαγωγή των αποδείξεων, το ανώτατο δικαστήριο απαιτεί από τον ενδιαφερόμενο να παραθέσει στην αίτηση αναίρεσής του τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά έγιναν δεκτά από το κατώτερο δικαστήριο. Για την Κυβέρνηση, η παράθεση αυτή είναι απαραίτητη για να επιτρέψει στον Άρειο Πάγο να ασκήσει τον έλεγχό του στην γενόμενη από το κατώτερο δικαστήριο ερμηνεία του συγκεκριμένου κανόνα δικαίου. Η Κυβέρνηση κρίνει εύλογη την υποχρέωση του αναιρεσείοντος να εκθέσει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά έγιναν δεκτά από το Εφετείο μετά την διεξαγωγή των αποδείξεων. Στην αντίθετη περίπτωση, ο Άρειος Πάγος θα είχε την υποχρέωση να αναζητήσει ο ίδιος τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης που οδήγησαν το Εφετείο στην επίδικη ερμηνεία του εθνικού δικαίου.

23. Ο προσφεύγων απαντά ότι πράγματι παρέθεσε στην αίτηση αναίρεσής του τα πραγματικά περιστατικά πάνω στα οποία το Εφετείο είχε στηρίξει την κρίση του. Γι’ αυτόν, ούτε ο Άρειος Πάγος ούτε η Κυβέρνηση διευκρίνισαν τα σημεία εκείνα από τα εκτιθέμενα στην αίτηση αναίρεσης που δεν ήταν επαρκώς πλήρη και σαφή. Αυτός υποστηρίζει ότι με τον τρόπο αυτό έμεινε στην αβεβαιότητα ως προς τους λόγους για τους οποίους η αίτηση αναίρεσής του είχε κριθεί αόριστη. Προσθέτει ότι η συμπεριφορά του ανωτάτου δικαστηρίου που

συνίσταται στην απόρριψη των λόγων εξαιτίας της έλλειψης σαφήνειάς τους έχει ήδη πολλές φορές αποτελέσει αντικείμενο κυρώσεων εκ μέρους του Δικαστηρίου [Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου]. Αναφέρει προς τον σκοπό αυτό τις αποφάσεις *Λιακοπούλου κατά Ελλάδας,* αριθ. 20627/04, 24 Μαΐου 2006, *Ευσταθίου και λοιποί κατά Ελλάδας,* αριθ. 36998/02, 27 Ιουλίου 2006, και *Ζουμπουλίδης κατά Ελλάδας,* αριθ. 77574/01, 14 Δεκεμβρίου 2006. Εκτιμά ότι η απόρριψη ως απαράδεκτης της αίτησης αναίρεσής του δεν είναι μία μεμονωμένη περίπτωση, αλλά εντάσσεται σε μία γενικότερη πρακτική του Αρείου Πάγου που συνίσταται στην κήρυξη των αιτήσεων αναίρεσης ως απαραδέκτων προκειμένου να αποφευχθεί η επί της ουσίας εξέταση των υποθέσεων.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Γενικές αρχές

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία δεν έχει ως αποστολή του να υποκαθιστά τα εθνικά δικαστήρια. Η ευθύνη της ερμηνείας της εθνικής νομοθεσίας ανήκει καταρχήν στις εθνικές αρχές και ειδικότερα στα δικαστήρια (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Garcia Manibardo,* αριθ. 38695/97, § 36, CEDH 2000-II). Εξάλλου, το «δικαίωμα σε δικαστήριο», του οποίου το δικαίωμα πρόσβασης συνιστά μία ιδιαίτερη πλευρά, δεν είναι απόλυτο και προσφέρεται σε περιορισμούς, οι οποίοι γίνονται σιωπηρά δεκτοί, ειδικότερα ως προς τους όρους του παραδεκτού μιας προσφυγής, διότι απαιτεί από την ίδια την φύση του μία ρύθμιση από το Κράτος, το οποίο απολαμβάνει ως προς τούτο μιας συγκεκριμένης διακριτικής ευχέρειας. Εν τούτοις, οι περιορισμοί αυτοί δεν θα μπορούσαν να περιορίσουν την ανοικτή πρόσβαση ενός διοικούμενου κατά τρόπο ή σε βαθμό ώστε το δικαίωμά του σε δικαστήριο να θιγεί στην ίδια την ουσία του. Τέλος, δεν συμβιβάζονται με το άρθρο 6 § 1, παρά μόνον αν τείνουν προς θεμιτό σκοπό και αν υφίσταται εύλογη σχέση αναλογικότητας μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και του επιδιωκόμενου σκοπού (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Edificaciones March Gallego S.A. κατά Ισπανίας,* απόφαση της 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, σελ. 290, § 34). Πράγματι, το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο θίγεται όταν η ρύθμισή του παύει να εξυπηρετεί τους σκοπούς της ασφαλείας του δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και αποτελεί ένα είδος φραγμού που εμποδίζει την επί της ουσίας εξέταση της υπόθεσης του διοικούμενου από το αρμόδιο δικαστήριο.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει εξάλλου ότι το άρθρο 6 της Σύμβασης δεν υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα Κράτη να θεσπίσουν εφετεία ή ακυρωτικά δικαστήρια (βλέπε, ειδικότερα, *Delcourt κατά Βελγίου,* απόφαση της 17 Ιανουαρίου 1970, série A no. 11, σελ. 13-15, §§ 25-26). Εν τούτοις, αν υπάρχουν τέτοια δικαστήρια, οι εγγυήσεις του άρθρου 6 πρέπει να τηρούνται, ειδικότερα ως προς την εξασφάλιση στους διαδίκους ενός πραγματικού δικαιώματος πρόσβασης στα δικαστήρια προκειμένου αυτά να αποφασίσουν επί των αμφισβητήσεων των σχετικών με τα «δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αστικής φύσεως (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Brualla Gómez de la Torre κατά Ισπανίας* της 19 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil des arrêts et decisions* 1997-VIII, σελ. 2956, § 37). Εξάλλου, η συμβατότητα των περιορισμών που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο προς το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο, το οποίο

αναγνωρίζεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες της επίδικης διαδικασίας και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο της δίκης που διεξήχθη μέσα στην εθνική έννομη τάξη και ο ρόλος που έπαιξε σε αυτήν το ανώτατο δικαστήριο, αφού οι προϋποθέσεις του παραδεκτού μιας αίτησης αναίρεσης μπορούν να είναι πιο αυστηρές από εκείνες μιας έφεσης *(Khalfaoui κατά Γαλλίας,* αριθ. 34791/97, CEDH 1999-IX).

26. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει τέλος ότι η ρύθμιση του τύπου της άσκησης μιας προσφυγής στοχεύει στην εξασφάλιση της ορθής απονομής της δικαιοσύνης και του σεβασμού, ιδιαίτερα, της αρχής της ασφαλείας του δικαίου. Εν τούτοις, οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να μπορούν να αναμένουν ότι οι κανόνες αυτοί θα εφαρμοστούν *(Miragall Escolano και λοιποί κατά Ισπανίας,* αριθ. 38366/97, 38688/97, 40777/98, 40843/98, 41015/98, 41400/98, 41446/98, 41484/98, 41487/98 και 41509/98, § 33, CEDH 2000-I).

27. Εν τούτοις, το Δικαστήριο έχει κρίνει πολλές φορές ότι η εφαρμογή εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων συγκεκριμένου τύπου που πρέπει να τηρείται για την άσκηση μιας προσφυγής μπορεί να παραβιάσει το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο. Το ίδιο ισχύει όταν η υπερβολικά τυπολατρική ερμηνεία της συνήθους νομιμότητας εκ μέρους ενός δικαστηρίου εμποδίζει, τοις πράγμασιν, την επί της ουσίας εξέταση μιας προσφυγής ασκηθείσας από τον ενδιαφερόμενο *(Beles κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας,* αριθ. 47273/99, § 69, CEDH 2002-IX, *Zvolsky και Zvolska κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας,* αριθ. 46129/99, § 55, CEDH 2002-IX).

β) Εφαρμογή των πιο πάνω αναφερομένων αρχών στην παρούσα υπόθεση

28. Στην προκειμένη περίπτωση, η αποστολή του Δικαστηρίου συνίσταται στην εξέταση του κατά πόσο η αιτιολογία για την οποία ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης του προσφεύγοντος στέρησε, τοις πράγμασιν, τον ενδιαφερόμενο από το δικαίωμά του να εξεταστεί η υπόθεσή του στην ουσία. Για να το πράξει, το Δικαστήριο θα επικεντρωθεί στην αναλογικότητα του επιβαλλόμενου περιορισμού σε σχέση με τις απαιτήσεις της ασφαλείας του δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

29. Καταρχήν, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ο κανόνας που εφαρμόζεται από τον Άρειο Πάγο για να αποφανθεί επί του παραδεκτού των επιδίκων λόγων είναι μία κατασκευή της νομολογίας: δεν απορρέει από μία συγκεκριμένη δικονομική διάταξη, αλλά από τον συνδυασμό τεσσάρων άρθρων του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Εν συντομία, το ανώτατο δικαστήριο ορίζει ως προς το σημείο αυτό μία προϋπόθεση του παραδεκτού αναφερόμενη στην σαφήνεια των λόγων αναίρεσης.

30. Επίσης, αυτός ο νομολογιακός κανόνας υπακούει, γενικά, στις απαιτήσεις της ασφαλείας του δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης. Όταν ο αναιρεσείων παραπονείται κατά του Εφετείου για μία εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών σε σχέση με τον εφαρμοσθέντα κανόνα δικαίου, φαίνεται εύλογο να ζητείται από αυτόν να εκθέσει μέσα στην αίτηση αναίρεσής του τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν δεκτά από το Εφετείο. Ελλείψει αυτού, το ανώτατο δικαστήριο δεν θα ήταν σε θέση να ασκήσει τον

ακυρωτικό έλεγχό του έναντι της προσβληθείσας απόφασης, θα ήταν υποχρεωμένο να προβεί σε μία νέα παραδοχή των αρμοζόντων πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και να τα εκτιμήσει το ίδιο σε σχέση με τον κανόνα δικαίου που εφαρμόστηκε από το Εφετείο. Το ενδεχόμενο αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει δεκτό, διότι θα ισοδυναμούσε με αξίωση από το ανώτατο δικαστήριο να διατυπώσει το ίδιο τους λόγους αναίρεσης που υποτίθεται ότι υποβάλλονται στην κρίση του. Συμπερασματικά, ο νομολογιακός κανόνας που εφαρμόστηκε εν προκειμένω συμβιβάζεται με την ιδιαιτερότητα του ρόλου του Αρείου Πάγου, ο έλεγχος του οποίου περιορίζεται στην τήρηση του νόμου (βλέπε, προς τούτο, *Μπρέχος κατά Ελλάδας* (déc.), αριθ. 7632/04, 11 Απριλίου 2006).

31. Δεν μπορεί εν τούτοις να υποστηριχθεί εν προκειμένω ότι η αίτηση αναίρεσης του προσφεύγοντος επιβάρυνε τον Άρειο Πάγο με την υποχρέωση να προβεί σε μία νέα παραδοχή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης. Το Δικαστήριο σημειώνει πράγματι ότι ο προσφεύγων είχε αναφέρει στην αίτηση αναίρεσής του όλες τις εκφράσεις που κρίθηκαν δυσφημιστικές από το κατώτερο δικαστήριο καθώς και τους λόγους στην βάση των οποίων αυτό είχε απορρίψει την έφεσή του. Ο Άρειος Πάγος είχε επομένως στην διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να εξετάσει το βάσιμο της εν λόγω αίτησης αναίρεσης. Επιπλέον, η επίδικη απόφαση του Εφετείου είχε επισυναφθεί στην αίτηση αναίρεσης. Ο ανώτατος δικαστής ήταν έτσι σε θέση να εξετάσει ευχερώς το κείμενο της προσβληθείσας απόφασης και να επαληθεύσει την ακρίβεια των αναφερομένων στην αίτηση αναίρεσης πραγματικών περιστατικών.

32. Κάτω από τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά έγιναν δεκτά από το Εφετείο, είχαν αχθεί σε γνώση του Αρείου Πάγου. Η κήρυξη του απαραδέκτου των προβληθέντων λόγων αναίρεσης για τον λόγο ότι ο αναιρεσείων δεν εξέθεσε μέσα στην αίτηση αναίρεσής του «τα πραγματικά περιστατικά που έγιναν επί της ουσίας δεκτά από το Εφετείο για την θεμελίωση της κρίσης του» (πιο πάνω παράγραφος 14) συνιστά μία υπερβολικά τυπολατρική προσέγγιση, η οποία εν προκειμένω εμπόδισε τον προσφεύγοντα από το να τύχουν οι αιτιάσεις του μιας επί της ουσίας εξέτασης εκ μέρους του Αρείου Πάγου (βλέπε, προς τούτο, πιο πάνω αναφερόμενη *Beles κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*, § 69, και πιο πάνω αναφερόμενη *Zvolsky και Zvolska κατά Δημοκρατίας της Τσεχίας*, § 55).

33. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης ως προς τούτο ότι ο Άρειος Πάγος δέχθηκε με την απόφασή του με αριθμό 225/2005 ότι ο προσφεύγων είχε εκθέσει κατά τρόπο αποσπασματικό την εκτίμηση του Εφετείου επί των εκφράσεων που περιέχονταν μέσα στην απευθυνθείσα στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας επιστολή, καθώς και τα τελικά συμπεράσματα του δικαστηρίου αυτού, πριν να συμπεράνει, εν τούτοις, ότι έλειπαν τα πραγματικά περιστατικά πάνω στα οποία το Εφετείο είχε θεμελιώσει την απόφασή του. Όμως, ο Άρειος Πάγος δεν μνημόνευσε, έστω και συνοπτικά, αυτό που έλειπε από την αίτηση αναίρεσης και υποτίθεται ότι δεν περιλαμβάνονταν μεταξύ των εκτεθέντων κατά τρόπο «αποσπασματικό» πραγματικών περιστατικών. Έτσι μπορούμε εύλογα να θεωρήσουμε ότι ο προσφεύγων, ο οποίος μπορούσε εύλογα να έχει την πεποίθηση ότι είχε πληρώσει την προϋπόθεση του παραδεκτού που έχει καθιερωθεί από την νομολογία του Αρείου Πάγου, βυθίστηκε στην αβεβαιότητα ως προς τα στοιχεία που έλειπαν από την αίτηση αναίρεσής του.

34. Ενόψει των προηγουμένων σκέψεων, το Δικαστήριο εκτιμά ότι εν προκειμένω ο περιορισμός του δικαιώματος πρόσβασης σε δικαστήριο που επιβλήθηκε στον προσφεύγοντα δεν είναι ανάλογος προς τον επιδιωκόμενο σκοπό της εξασφάλισης της ασφαλείας του δικαίου και της ορθής απονομής της δικαιοσύνης.

35. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης σε δικαστήριο του προσφεύγοντος.

Π. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

36. Ο προσφεύγων διαπιστώνει στην καταδίκη του από τα πολιτικά δικαστήρια να καταβάλει αποζημίωση στον Δ.Κ. [Διονύσιο Καραχάλιο] μία παραβίαση του δικαιώματος ελεύθερης έκφρασής του, το οποίο απορρέει από το άρθρο 10 της Σύμβασης που ορίζει:

> «1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν εκφράσεως. Το δικαίωμα τούτο περιλαμβάνει την ελευθερίαν γνώμης ως και την ελευθερίαν λήψεως ή μεταδόσεως πληροφοριών ή ιδεών, άνευ επεμβάσεως δημοσίων αρχών και ασχέτως συνόρων. Το παρόν άρθρον δεν κωλύει τα Κράτη από του να υποβάλωσι τας επιχειρήσεις ραδιοφωνίας, κινηματογράφου ή τηλεοράσεως εις κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας.
> 2. Η άσκησις των ελευθεριών τούτων συνεπαγομένων καθήκοντα και ευθύνας δύναται να υπαχθή εις ωρισμένας διατυπώσεις, όρους, περιορισμούς ή κυρώσεις, προβλεπόμενους υπό του νόμου και αποτελούντας αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία δια την εθνικήν ασφάλειαν, την εδαφικήν ακεραιότητα ή δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υπολήψεως ή των δικαιωμάτων των τρίτων, την παρεμπόδισιν της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλισιν του κύρους και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.»

Α. Επί του παραδεκτού

37. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι εν προκειμένω το άρθρο 10 δεν έχει εφαρμογή, σημειώνοντας ειδικότερα ότι δεν υπήρξε μετάδοση στην κοινή γνώμη ιδεών πολιτικού, κοινωνικού ή γενικού ενδιαφέροντος.

38. Ο προσφεύγων αμφισβητεί την τοποθέτηση αυτή.

39. Το Δικαστήριο σημειώνει, καταρχήν, ότι η εφαρμογή του άρθρου 10 δεν προϋποθέτει την διάδοση των επιδίκων χαρακτηρισμών προς πολλά πρόσωπα. Πράγματι, προκειμένου να τύχει εφαρμογής το άρθρο 10, η επίδικη πληροφορία ή άποψη πρέπει μόνον να κοινοποιηθεί, ακόμη και μέσω της αποστολής μιας επιστολής προς έναν μοναδικό παραλήπτη (βλέπε *Skolka κατά Πολωνίας*, αριθ. 43425/98, §§10 και 30, 27 Μαΐου 2003, και *Γρηγοριάδης κατά Ελλάδας*, απόφαση της 25 Νοεμβρίου 1997, *Recueil* 1997-VII, σελ. 2580-2582, §§ 13, 14 και 33). Εξάλλου, το περιεχόμενο των εν λόγω χαρακτηρισμών ή ακριβέστερα το ζήτημα του κατά πόσον αυτοί προκαλούν γενικό ενδιαφέρον ή όχι, δεν είναι ένα στοιχείο ικανό να επηρεάσει την εφαρμογή του άρθρου 10, αλλά μπορεί να ληφθεί υπόψη

για την εκτίμηση της σχέσης αναλογικότητας μεταξύ της επίδικης παρέμβασης και του επιδιωκόμενου θεμιτού σκοπού.

40. Στην προκειμένη περίπτωση, ο προσφεύγων καταδικάστηκε να καταβάλει αποζημίωση στον Δ.Κ. για το περιεχόμενο μιας επιστολής που απηύθυνε στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας. Έπεται ότι οι απόψεις αυτές κοινοποιήθηκαν, με την έννοια του άρθρου 10 της Σύμβασης, και ότι αυτή η διάταξη έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

41. Κρίνοντας ότι η αιτίαση του προσφεύγοντος δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαράδεκτο, το Δικαστήριο την κρίνει παραδεκτή.

Β. Επί της ουσίας

1. Επιχειρήματα των διαδίκων

42. Η Κυβέρνηση σημειώνει ότι εν προκειμένω υπάρχει σύγκρουση μεταξύ της ελευθερίας έκφρασης και του δικαιώματος της προστασίας της προσωπικότητας. Υποστηρίζει ότι, ακόμη και αν οι επίδικες εκφράσεις ήταν αξιολογικές κρίσεις, η προσβολή της ελευθερίας της έκφρασης του προσφεύγοντος δεν είναι δυσανάλογη. Υπογραμμίζει ότι οι επίδικες εκφράσεις δεν αφορούσαν έναν πολιτικό, αλλά έναν απλό ιδιώτη και βεβαιώνει ότι στόχευαν να προσβάλουν την προσωπικότητα και την επαγγελματική φήμη του ενδιαφερομένου. Η ελευθερία του Τύπου δεν διακυβεύεται στην προκειμένη περίπτωση και η καταδίκη του προσφεύγοντος να καταβάλει το ποσό των 3.000 ευρώ ως αποζημίωση είναι εύλογη και ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

43. Ο προσφεύγων εκτιμά από την πλευρά του ότι το δικαίωμα εκάστου πολίτη να απευθύνεται στις αρμόδιες αρχές βρίσκεται στον πυρήνα της ελευθερίας της έκφρασης. Αυτό ισχύει ακόμη περισσότερο στην περίπτωση μιας αιτίασης που δεν προβλήθηκε δημοσίως αλλά απευθύνθηκε ατομικά στην αρμόδια αρχή. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι ζήτησε καλόπιστα την επέμβαση του προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας, αφού ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] προσέφυγε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων με μία σειρά αγωγών με αντικείμενο ιλιγγιώδη ποσά. Επιπλέον, η υποχρέωση να είναι παρών στις συζητήσεις, οι οποίες ορίστηκαν σε διαφορετικές ημερομηνίες, των υποθέσεων αυτών είχε ως συνέπεια ένα σημαντικό κόστος γι’ αυτόν και επέπλεξε ουσιωδώς την άσκηση του επαγγέλματός του ως δημοσιογράφου. Ο προσφεύγων προσθέτει ότι οι εκφράσεις για τις οποίες κατηγορήθηκε είχαν στερεή πραγματική βάση και καμία από τις διατυπώσεις που χρησιμοποιήθηκαν μέσα στην επίδικη επιστολή δεν ήταν υπερβολική ή υβριστική. Εκτιμά τέλος ότι, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως και του αντικειμένου της υπόθεσης, η καταδίκη να καταβάλει αποζημίωση, όποιο και αν είναι το ποσό της, πρέπει να θεωρηθεί ως προσβολή του δικαιώματος έκφρασής του. Καταλήγει ότι η καταδίκη του να καταβάλει το ποσό των 3.000 ευρώ δεν ήταν ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό.

2. Η εκτίμηση του δικαστηρίου

α) Γενικές αρχές

44. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο ρόλος του συνίσταται στο να αποφανθεί σε τελευταίο βαθμό επί του ζητήματος αν ένας «περιορισμός» της ελευθερίας της έκφρασης συμβιβάζεται με το άρθρο 10 της Σύμβασης. Προς τον σκοπό αυτό, εξετάζει την επίδικη παρέμβαση υπό το φως του συνόλου της υπόθεσης προκειμένου να καθορίσει αν αυτή ήταν «ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό» και αν οι λόγοι που επικαλέστηκαν οι εθνικές αρχές για να την δικαιολογήσουν φαίνονται «προσήκοντες και επαρκείς». Τούτο πράττοντας, το Δικαστήριο πρέπει να πειστεί ότι οι εθνικές αρχές εφήρμοσαν κανόνες σύμφωνους προς τις καθιερωθείσες από το άρθρο 10 αρχές, και τούτο, επιπλέον, στηριζόμενο πάνω σε μία αποδεκτή εκτίμηση των σχετικών πραγματικών περιστατικών (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Steel και Morris κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 68416/01, § 87, CEDH 2005-Π).

45. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει εξαρχής τον εξέχοντα ρόλο, αυτόν του «μαντρόσκυλου», που παίζει ο Τύπος μέσα σε μία δημοκρατική κοινωνία (βλέπε, *Bladet Tromso και Stensaas κατά Νορβηγίας* [GC], αριθ. 21980/93, § 62, CEDH 1999-III). Λόγω αυτής της λειτουργίας του Τύπου, η δημοσιογραφική ελευθερία εμπεριέχει και την δυνατότητα να προσφεύγει κανείς σε μία συγκεκριμένη δόση υπερβολής, ακόμη και πρόκλησης *(Gaweda κατά Πολωνίας*, αριθ. 26229/95, § 34, CEDH 2002-II). Προς τούτο, πρέπει να υπομνησθεί ότι η άσκηση της ελευθερίας της έκφρασης περιλαμβάνει καθήκοντα και ευθύνες και ότι η εγγύηση που το άρθρο 10 προσφέρει στους δημοσιογράφους υπόκειται στην προϋπόθεση ότι οι ενδιαφερόμενοι ενεργούν καλόπιστα, κατά τρόπο ώστε να παρέχονται πληροφορίες ακριβείς και αξιόπιστες με σεβασμό στην δημοσιογραφική δεοντολογία *(Radio France και λοιποί κατά Γαλλίας*, αριθ. 53984/00, § 37, CEDH 2004-II και *McVicar κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 46311/99, §§ 83-86, CEDH 2002-III).

46. Προκειμένου περί της φύσεως εκφράσεων ικανών να βλάψουν την υπόληψη ενός ατόμου, το Δικαστήριο διακρίνει κατά παράδοση μεταξύ γεγονότων και αξιολογικών κρίσεων. Ενώ η υπόσταση των πρώτων μπορεί να αποδειχθεί, οι δεύτερες δεν προσφέρονται για επίδειξη της ακρίβειάς τους. Όταν μία δήλωση ερμηνεύεται ως αξιολογική κρίση, η αναλογικότητα της παρέμβασης μπορεί να είναι συνάρτηση της ύπαρξης μιας επαρκούς πραγματικής βάσης, διότι, ελλείψει τέτοιας βάσης, μία αξιολογική κρίση μπορεί και αυτή να αποδειχθεί υπερβολική (βλέπε, για παράδειγμα, *Feldek κατά Σλοβακίας*, αριθ. 29032/95, §§ 75-76, CEDH 2001-VIII).

47. Μέσα στο πλαίσιο μιας δίκης για δυσφήμηση ή εξύβριση, το Δικαστήριο οφείλει εξάλλου να ελέγξει αν οι εθνικές αρχές τήρησαν μία δίκαιη ισορροπία μεταξύ, αφενός, της προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης, η οποία καθιερώνεται από το άρθρο 10, και, αφετέρου, εκείνης του δικαιώματος της υπόληψης των θιγέντων ατόμων, η οποία, ως στοιχείο της ιδιωτικής ζωής, προστατεύεται από το άρθρο 8 της Σύμβασης *(Chauvy και λοιποί κατά Γαλλίας*, αριθ. 64915/01, § 70 *in fine*, CEDH 2004-VI). Αυτή η τελευταία διάταξη μπορεί να απαιτήσει την θέσπιση θετικών μέτρων ικανών να εγγυηθούν τον πραγματικό σεβασμό της ιδιωτικής ζωής μέχρι και τις σχέσεις των ατόμων μεταξύ τους *(Von Hannover κατά Γερμανίας*, αριθ. 59320/00, § 57, CEDH 2004-VI, και *Stubbings και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 22 Οκτωβρίου 1996, *Recueil* 1996-IV, σελ. 1505, §§ 61-62).

48. Εξάλλου, σε ό,τι αφορά το αντικείμενο των επιδίκων εκφράσεων, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα όρια της αποδεκτής κριτικής ως προς έναν πολιτικό, στον οποίο γίνεται αναφορά με την ιδιότητα αυτή, είναι ευρύτερα από εκείνα έναντι ενός απλού ιδιώτη: αντίθετα με τον δεύτερο, ο πρώτος εκτίθεται αναπόφευκτα και ενσυνείδητα σε έναν προσεκτικό έλεγχο των πράξεων και των χειρονομιών του, τόσο από τους δημοσιογράφους όσο και από το σύνολο των πολιτών. Αυτός πρέπει συνεπώς να επιδεικνύει μεγαλύτερη ανοχή *(Lingens κατά Αυστρίας*, απόφαση της 8 Ιουλίου 1986, série A no. 103, σελ. 26, § 42). Η αρχή αυτή δεν εφαρμόζεται μόνον στην περίπτωση του πολιτικού, αλλά επεκτείνεται σε οποιοδήποτε πρόσωπο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως δημόσιο πρόσωπο, δηλαδή σε οποιοδήποτε άτομο, το οποίο, με τις πράξεις του (βλέπε, προς τούτο, *Krone Verlag GmbH & Co. KG κατά Αυστρίας*, αριθ. 34315/96, § 37, 26 Φεβρουαρίου 2002, και *News Verlags GmbH & Co. KG κατά Αυστρίας*, αριθ. 31457/96, § 54, CEDH 2000-1) ή με την ίδια την θέση του *(Verlagsgruppe News GmbH κατά Αυστρίας (αριθ. 2)*, αριθ. 10520/02, § 36, 14 Δεκεμβρίου 2006), υπάγεται στην δημόσια σφαίρα.

49. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η φύση και η βαρύτητα των επιβληθεισών ποινών είναι στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν πρόκειται να αξιολογηθεί η αναλογικότητα μιας προσβολής του δικαιώματος της ελευθερίας της έκφρασης *(Cumpana και Mazare κατά Ρουμανίας* [GC], αριθ. 33348/96, § 111, CEDH 2004-XI). Το Δικαστήριο πρέπει επίσης να επιδεικνύει την μεγαλύτερη προσοχή, όταν τα μέτρα ή οι κυρώσεις που ελήφθησαν από τις εθνικές αρχές είναι ικανά να αποθαρρύνουν τον Τύπο από το να συμμετέχει στην συζήτηση ζητημάτων που παρουσιάζουν θεμιτό γενικό ενδιαφέρον *(Jersild κατά Δανίας*, απόφαση της 23 Σεπτεμβρίου 1994, série A no. 298, σελ. 25-26, § 35).

β) Εφαρμογή των πιο πάνω αναφερομένων αρχών στην παρούσα υπόθεση

50. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η καταδίκη σε καταβολή αποζημίωσης προς τον Δ.Κ. [Διονύσιο Καραχάλιο], η οποία απαγγέλθηκε κατά του προσφεύγοντος από τα πολιτικά δικαστήρια, μεταφράζεται σε προσβολή του δικαιώματος ελεύθερης έκφρασης του ενδιαφερομένου, θεωρεί εξάλλου ότι το μέτρο αυτό «προβλεπόταν από τον νόμο», και πιο συγκεκριμένα από τα άρθρα 57 και 914 του Αστικού Κώδικα σε συνδυασμό με τα άρθρα 361 και 362 του Ποινικού Κώδικα και ότι επεδίωκε έναν θεμιτό σκοπό σε σχέση με το άρθρο 10 § 2 της Σύμβασης, ήτοι την προστασία της υπόληψης του άλλου, και εν προκειμένω εκείνης του Δ.Κ. Το Δικαστήριο θα επικεντρωθεί επομένως στο ζήτημα του αν η επίδικη παρέμβαση ήταν ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο θεμιτό σκοπό και αν οι λόγοι που επικαλέστηκαν τα εθνικά δικαστήρια για να την δικαιολογήσουν ήταν προσήκοντες και επαρκείς.

51. Το Δικαστήριο σημειώνει καταρχήν ότι, μέσω της επιστολής που απηύθυνε στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας, ο προσφεύγων διατύπωσε ισχυρισμούς αναφορικά με την συμπεριφορά του Δ.Κ. και του Φ.Κ. [Διονύσιου Καραχάλιου και Φαήλου Κρανιδιώτη], την οποία αυτός εκτιμούσε αντίθετη προς την δεοντολογία των δικηγόρων και έχουσα στόχο να τον βλάψει επαγγελματικά. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι, εκφέροντας αξιολογικές κρίσεις, μεταφραζόμενες σε εκφράσεις όπως «τρομοκρατία που ασκούν στους

δημοσιογράφους και τα μέσα ενημέρωσης», «νέα πρακτική φίμωσης και κατάργησης της ελευθερίας της έκφρασης», «με απίστευτο φανατισμό, ο οποίος καταντά ιδεοληψία», «δηλώσεις μετανοίας», «θέλησή τους να εξοντώσουν μέσω αυτής της πρωτότυπης μεθόδευσης» (...), «οργάνωσαν την εξόντωση προς παραδειγματισμό δημοσιογράφων-θυμάτων μέσω αυτής της καταχρηστικής διαδικασίας» και «ανθρωποκυνηγητό», ο προσφεύγων επιθυμούσε να παρουσιάσει την δική του εκδοχή της συγκεκριμένης υπόθεσης. Το Δικαστήριο παρατηρεί προς τούτο ότι δεν αμφισβητείται ότι ούτε ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] ούτε ο Φ.Κ. [Φαήλος Κρανιδιώτης] προσέφυγαν ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων με μία σειρά αγωγών αποζημίωσης για δυσφήμηση και εξύβριση ούτε ότι το οικονομικό αντικείμενο των αγωγών αυτών υπερέβαινε τα δύο δισεκατομμύρια δραχμές (έξι εκατομμύρια ευρώ περίπου). Επίσης, δεν αμφισβητείται ότι ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] είχε κοινοποιήσει εξώδικες διαμαρτυρίες σε ορισμένες προσωπικότητες που είχαν προσφέρει την υποστήριξή τους στον προσφεύγοντα, καλώντας τους να δηλώσουν δημοσίως αν συμμερίζονταν τις απόψεις, οι οποίες είχαν εκφραστεί από τον δημοσιογράφο Ρ.Σ. [Ριχάρδο Σωμερίτη] κατά την συνέντευξη τύπου, και να δημοσιεύσουν μία ανακοίνωση στον Τύπο για να άρουν την προσβολή κατά της προσωπικότητάς του. Φαίνεται έτσι ότι ο προσφεύγων κατέβαλε προσπάθεια να παράσχει μία πραγματική βάση στους ισχυρισμούς του και να θεμελιώσει την θέση του, σύμφωνα με την οποία ο Δ.Κ. [Διονύσιος Καραχάλιος] επεδίωκε την επαγγελματική και οικονομική εξόντωσή του.

52. Όμως, προκαλεί εντύπωση στο Δικαστήριο το γεγονός ότι τα εθνικά δικαστήρια ουδόλως διέκριναν μεταξύ «πραγματικών περιστατικών» και «αξιολογικών κρίσεων», αλλά διερεύνησαν μόνον αν οι εκφράσεις που χρησιμοποιήθηκαν από τον προσφεύγοντα ήταν ικανές να θίξουν την προσωπικότητα και την επαγγελματική και προσωπική υπόληψη του ενάγοντος. Στην πράξη, προκειμένου να αξιολογήσουν την πρόθεση του προσφεύγοντος, δεν τοποθέτησαν τις επίδικες εκφράσεις μέσα στο πλαίσιο της υπόθεσης. Το Δικαστήριο εκτιμά από την πλευρά του ότι η εκ μέρους του προσφεύγοντος διατύπωση των απόψεών του υπό την μορφή μιας επιστολής απευθυνόμενης προσωπικά στον πρόεδρο του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας, παρά μέσω της δημοσίευσης στον Τύπο ενός άρθρου με το ίδιο περιεχόμενο, έδειχνε μάλλον μία πρόθεση να τεθεί ζήτημα δεοντολογικών ευθυνών των Δ.Κ. [Διονύσιου Καραχάλιου] και Φ.Κ. [Φαήλου Κρανιδιώτη] ενώπιον της αρμόδιας πειθαρχικής αρχής, παρά πρόθεση να εξυβριστούν ή να δυσφημιστούν ανοικτά οι ενδιαφερόμενοι.

53. Στην πραγματικότητα, ο προσφεύγων, ασκώντας ένα θεμελιώδες δικαίωμα, εκείνο του να απευθυνθεί στις αρχές, ζήτησε απλώς την παρέμβαση του προέδρου του Δικηγορικού Συλλόγου της Αθήνας για να προστατεύσει τα δικαιώματα που εκτιμούσε ότι είχαν θιγεί από την συμπεριφορά δύο μελών του συλλόγου αυτού. Επιπλέον, δεν ζήτησε από τον πρόεδρο την λήψη παρανόμων μέτρων, αλλά του ζήτησε μόνον να πράξει τα δέοντα μέσα στο πλαίσιο της δεοντολογίας του συλλόγου του. Αυτός δεν εξήλθε επομένως των ορίων της νομιμότητας.

54. Σε ό,τι αφορά την κατάσταση του στόχου των επιδίκων εκφράσεων, ήτοι με άλλα λόγια το ζήτημα του αν ο ενάγων πρέπει να θεωρηθεί ως «απλός ιδιώτης» ή να εξομοιωθεί με έναν «πολιτικό», στην οποία περίπτωση τα όρια

της αποδεκτής κριτικής θα ήταν ευρύτερα, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτό το στοιχείο δεν είναι καθοριστικό εν προκειμένω. Πράγματι, η διάκριση μεταξύ «απλού ιδιώτη» και «πολιτικού» πρέπει να εφαρμόζεται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι επίδικες εκφράσεις μεταδίδονται στο κοινό, διότι τότε πρόκειται να εκτιμηθεί αν σχετίζονται με ένα ζήτημα που από την φύση του προκαλεί το ενδιαφέρον. Στην προκειμένη περίπτωση, η επίδικη επιστολή δεν απευθυνόταν στο κοινό, αλλά σε ένα μοναδικό άτομο, αρμόδιο να ανοίξει την πειθαρχική διαδικασία κατά του Φ.Κ. [Φαήλου Κρανιδιώτη] και του Δ.Κ. [Διονυσίου Καραχάλιου].

55. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στον ενάγοντα πρέπει να δούμε όχι έναν «απλό ιδιώτη», αλλά μάλλον ένα δημόσιο πρόσωπο της επικαιρότητας. Ο ενδιαφερόμενος ήταν πράγματι μέλος του «Δικτύου 21», ενός σωματείου πολιτικού χαρακτήρα του οποίου ορισμένα μέλη είχαν προσφέρει την συνδρομή τους προς τον κ. Αμπντουλάχ Οτσαλάν τον Φεβρουάριο 1999. Συνεπώς, η ουσία του ζητήματος που τέθηκε από τον προσφεύγοντα αφορούσε ένα θέμα που είχε προκαλέσει την εποχή εκείνη το ενδιαφέρον των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Έτσι, οι επίδικες εκφράσεις, αν και δεν στόχευαν έναν πολιτικό με την αυστηρή έννοια του όρου, εντάσσονταν στο πλαίσιο ενός διαλόγου με μεγάλο δημόσιο ενδιαφέρον (βλέπε, προς τούτο, *Selisiö κατά Φινλανδίας*, αριθ. 56767/00, § 51, 16 Νοεμβρίου 2004). Δεν διαλανθάνει της προσοχής του Δικαστηρίου ως προς τούτο ότι, στην αγωγή του, ο Δ.Κ. υποστήριζε ότι οι επίδικες εκφράσεις προσέβαλαν τόσο την επαγγελματική όσο και την πολιτική υπόστασή του. Έτσι, αναγνώριζε ο ίδιος, εμμέσως, ότι η επίδικη επιστολή δεν τον έθιγε μόνον με την ιδιότητα του «απλού ιδιώτη».

56. Λαμβανομένων υπόψη των προηγουμένων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές δεν παρείχαν προσήκουσες και επαρκείς αιτιολογίες για να δικαιολογήσουν την καταδίκη στην καταβολή αποζημίωσης προς τον Δ.Κ. [Διονύσιο Καραχάλιο], η οποία αναγγέλθηκε κατά του προσφεύγοντος από τα πολιτικά δικαστήρια και ότι αυτή η κύρωση δεν ανταποκρινόταν σε μία «επιτακτική κοινωνική ανάγκη».

Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 10 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

57. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

> «Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

Α. Ζημία

58. Ο προσφεύγων αξιώνει 30.000 ευρώ για την αγωνία και την ταλαιπωρία που υποστηρίζει ότι ένιωσε κατά την διάρκεια της επίδικης διαδικασίας. Υπογραμμίζει ότι η επίδικη διαδικασία αφορά ένα μικρό μόνον

μέρος του συνόλου των αγωγών που ασκήθηκαν εναντίον του από τον Δ.Κ. και επέφεραν την επαγγελματική και οικονομική εξόντωσή του.

59. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι μόνη η διαπίστωση της παραβίασης του άρθρου 10 θα συνιστούσε αφ' εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

60. Το Δικαστήριο εκτιμά ως πιθανό να υπέστη ο προσφεύγων μία ταλαιπωρία εξαιτίας των παραβιάσεων που διαπιστώθηκαν. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, όπως ορίζει το άρθρο 41, του επιδικάζει 6.000 για ηθική βλάβη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

61. Ο προσφεύγων ζητεί ένα συνολικό ποσό 12.216 ευρώ, το οποίο αναλύει ως εξής:

i. 5.906 ευρώ για την αποζημίωση που επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια και την δικαστική δαπάνη της διαδικασίας ενώπιον του Αρείου Πάγου.

ii. 1.310 ευρώ για την αμοιβή δικηγόρου ενώπιον του Αρείου Πάγου, με την προσκόμιση απόδειξης είσπραξης αμοιβής.

iii. 5.000 ευρώ για την αμοιβή δικηγόρου σχετικά με την διαδικασία που ακολουθήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου, με την προσκόμιση απόδειξης είσπραξης αμοιβής.

62. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι το ποσό που ζητείται για την αποζημίωση, η οποία επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια, και την δικαστική δαπάνη που σχετίζεται με την διαδικασία ενώπιον του Αρείου Πάγου, δεν μπορεί να επιδικαστεί για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη. Βρίσκει εξάλλου υπερβολικό το ποσό που ζητείται για την διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου.

63. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το ποσό που ζητείται για την αποζημίωση, η οποία επιδικάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια, δεν σχετίζεται με τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη της επίδικης διαδικασίας. Απορρίπτει συνεπώς αυτό το τμήμα του αιτήματος του Προσφεύγοντος. Σε ό,τι αφορά το υπόλοιπο των αξιώσεων, λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιολογητικά που προσκομίστηκαν και τα κριτήρια που μνημονεύονται πιο πάνω, κρίνει εύλογο να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 6.000 ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος επί του ποσού αυτού.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

64. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 10 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ για την ηθική βλάβη και 6.000 (έξι χιλιάδες) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο επί του ποσού αυτού,
β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 17 Ιανουαρίου 2008 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

Soren Nielsen
Γραμματέας

Λουκής Λουκαΐδης
Πρόεδρος

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα
SERVICE DES TRADUCTIONS DU MINISTERE DES AFFAIRES ETRANGERES DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE, ATHENES
HELLENIC REPUBLIC, MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS, TRANSLATION SERVICE, ATHENS